

FÖRETAGAROMBUDSMANNEN
Den Nya Valfärden
Box 5625
114 86 Stockholm
Tel 08-545 038 10
Fax 08-611 35 62
E-post: fo@dnv.se
Hemsida: www.dnv.se

Utredning
Datum: 2002-01-11
Ärendenr: FO-2001-024
Se även utredning

Även anställda drabbas av fåmansbolagsreglerna

Sammanfattning

I samband med de konkurser som nu drabbar i huvudsak IT-branschen upptäcker många företagare att de råkat ut för Pomperipossa-effekter. Pomperipossa-effekten uppstår när någon sålt aktier och fått betalt i andra aktier som sedan fallit i pris. När aktierna sedan säljs eller bolaget går i konkurs utlöses en beskattning i förhållande till aktiernas värde vid det första bytet. Halva vinsten beskattas som löneinkomst mot vilken reaförlusten (kursskillnaden från köptillfället till försäljningen/konkursen) inte kan kvittas. Ett stort antal svenska företagare och också anställda tvingas nu betala hundratusentals kronor i skatt på vinster de aldrig gjort. Det är orimligt, menar Företagarombudsmannen.

Skattemyndigheten bedömer att även anställda ska omfattas av fåmansbolagsreglerna. Det har bland annat drabbat Patrick Morsing. Skattemyndigheten har granskat Morsings deklaration och bedömer att ett aktieinnehav på 0,3 procent i det kunskapsföretag han arbetar vid gör att han omfattas av fåmansbolagsreglerna. Eftersom Morsing betraktas som fåmansbolagsägare får han inte fullt ut dra av alla de förluster som uppstått då det börsnoterade företags aktiekurs har gått ned och därmed få avsevärda skattepåslag.

Fallet

Mot slutet av sin högskoleutbildning gjorde Patrick Morsing sitt examensarbete på en konsultfirma. Denna firma bestod då av ett 20-tal högutbildade personer som arbetade med datasäkerhet, projektledning och utredningar. Företaget hade redan då en policy om att alla medarbetare skulle få chansen att bli delägare i företaget när de jobbat där ett år. Systemet hade inrättats för att personalen skulle känna sig delaktiga och engagera sig i företagets tillväxt och mål.

En sådan konstruktion hade också till syfte att duktiga personer skulle vilja stanna kvar i konsultföretaget. Efter att ha blivit anställd och arbetat i företaget i drygt ett år fick också Patrick Morsing chansen att köpa några aktier, vilket han gjorde.

Ytterliggare ett år senare hade företaget växt till omkring 120 personer. Konsultföretaget blev då uppköpt av ett större börsnoterat företag. Som betalning byttes aktierna i konsultföretaget mot andelar av det börsnoterade företags aktier.

Av de till skattemyndigheten inskickade handlingarna framgår att Patrick Morsing under 1999 ägt 7 430 av totalt 2 500 000 aktier, vilket motsvarar 0,3 procent av företaget. Patrick Morsing fick inga stora aktieutdelningar och har enligt egen utsago haft en marknadsmässig lön.

Aktierna beskattas efter det värde de hade vid köptillfället. Men eftersom många företag inom IT-branschen drabbats av nedgångar har aktiernas värde sjunkit. Det gör att värdet idag understiger det värde aktierna hade vid köptillfället.

Då Morsing betraktas som fåmansbolagsägare av Skattemyndigheten får han inte fullt ut dra av alla de förluster som uppstått då det börsnoterade företags aktiekurs har gått ned och därmed få avsevärda skattepåslag som enligt Patrick Morsings egna beräkningar hamnar runt ca 166 000 kronor.

Enligt hans egna beräkningar ser det ut så här:

Patrick Morsing hade 14 046 aktier med andelsbyteskursen 96 kronor, vilket innebär en reavinst på 1 332 000 kronor vid andelsbytet. Hälften av reavinsten ska beskattas som inkomst av tjänst vilket innebär ca 55 procent av 666 000 kronor = 366 300.

Skatten på kapitaldelen är 30 procent av 666 000 = 199 800 kronor. Skillnaden blir 166 500 kronor.

Till grund för Skattemyndighetens bedömning lutar sig handläggaren på en praxis. Av den framgår att även om ett företag ägs av ett stort antal delägare och delägarna endast har en liten procent av aktierna så ska de arbetsinsatser som utförs av delägarna inom ramen för den gemensamt bedrivna verksamheten anses ha haft stor betydelse för vinstgenereringen (RÅ 1999 ref 99).

Skattemyndigheten betraktar Patrick Morsings arbetsgivare som ett konsultföretag där det största värdet är det intellektuella kapitalet, det vill säga medarbetarna (humankapitalet). Därför omfattas även Patrick Morsings tjänst som konsult av fåmansbolagsreglerna, menar Skattemyndigheten.

Men under den tid som Patrick Morsing jobbade i de båda företagen har han aldrig haft någon ledande eller säljande roll i företaget utan arbetade mest med datasäkerhet och systemutveckling.

Nu har Patrick Morsing genom advokater försökt påtala det orimliga i att klassa honom som fåmansbolagsägare för myndigheten men de lyssnar inte till argumenten. Troligtvis kommer han med advokathjälp att driva frågan vidare i länsrätten och detta innebär att han även får avsevärda advokatkostnader.

– Om människor i min position kan bli beskattade enligt fåmansbolagsreglerna innebär det att även vanliga anställda med

ett mindre innehav av aktier kan tvingas i personlig konkurs, säger Patrik Morsing.

Företagarombudsmannens bedömning

Företagarombudsmannen är en privat grupp som inom ramen för Stiftelsen Den Nya Valfärden verkar för ett bättre företagarklimat i Sverige.

Företagarombudsmannen är en privat grupp som inom ramen för stiftelsen Den Nya Valfärden verkar för ett bättre företagarklimat i Sverige.

– Regeringen har satt målet att Sverige ska ha ett företagarklimat i världsklass, påpekar Företagarombudsmannen. En förutsättning för ett bra företagarklimat är att reglerna är få, enkla och begripliga. Fåmansbolagsreglerna är komplicerade och svåra att förstå. Patrick Morsings exempel visar att de dessutom ger upphov till absurda skatteeffekter även för anställda, menar Företagarombudsmannen.

– Fåmansbolagsreglerna bör avskaffas. De kom så sent som 1976. Dessförinnan ansågs de inte behövas. De behövs inte nu heller. De ger uttryck för en ogin och otidsenligt syn på företag och företagande. Företagarklimatet skulle förbättras avsevärt om dessa regler försvann. Statens förlust av en sådan förändring vore ringa, fortsätter Företagarombudsmannen.

– De stora företagen som inte omfattas av fåmansbolagsreglerna har konkurrensfördelar gentemot fåmansbolag. Det faktum att små företag inte kan använda sig av sådana här incitaments-program för sina anställda tyder på att lagstiftningen brister i neutralitet mellan olika företagsformer. Återigen drabbas och diskrimineras de små företagen, menar Företagarombudsmannen.

Riksskatteverkets informationsmaterial RSV 292 utgåva 9

”Vid tillämpningen av de särskilda reglerna för utdelning och reavinst gäller även att samtliga aktiva delägare räknas som en enda person vid bedömningen av om företaget är ett fåmansföretag. Detta innebär att aktiebolag eller ekonomisk förening kan vara fåmansföretag även om fler än fyra personer äger aktier eller andelar som motsvarar mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar.”

”För att en delägare ska anses vara aktiv i företaget måste delägarens eller närstående arbetsinsatser ha varit av stor betydelse för vinsterna i företaget under inkomståret eller under någon del av den närmast föregående femårsperioden.

Exempel på personer som normalt anses aktiva i företaget är:

- verkställande direktören
- chefer med högre befattning
- lägre chefer och arbetsledare i mindre företag”

Av Riksskatteverkets rekommendation RSV S 1999:21 framgår följande:

”I vissa företag kan även anställda utan arbetsledande befattning räknas som verksamma i betydande omfattning. Så är fallet om deras arbetsinsatser, till följd av företagets organisation och verksamhet, har stor betydelse för vinstgenereringen i företaget. Detta gäller exempelvis då delägarna

gemensamt bedriver sådan verksamhet som bygger på personliga insatser, till exempel konsult- och kunskapsföretag.”

[Se även pressmeddelande](#)
